

“เืองกอ” : สีสน ลวดลาย สู่การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม
“Eng Ko” : Colors Pattern To creating paintings

ทรงวุฒิ แก้ววิชัย¹
Songwoot Kaewvisit

¹ อาจารย์ประจำสาขาจิตรกรรม สายวิชาทัศนศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Lecturer, Department of Visual Arts,
Faculty of Fine and Applied Arts,
Khon Kaen University
(E-mail: songwoot_kaewvisit@hotmail.com)

Received: 04/11/2020 Revised: 29/12/2020 Accepted: 05/01/2021

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี เพื่อศึกษาสืบ ลวดลาย “เอ็งกอ” ศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี และเพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการณ์ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม แนวคิดทฤษฎีการปรับปรนทางวัฒนธรรม และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า “เอ็งกอ” มีการแสดงในประเทศไทยครั้งแรกราวๆ ปี พ.ศ. 2480-2485 โดยคณะกรรมการศาลเจ้าจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งในเวลาไล่เลี่ยกันนี้ก็เกิดคณะ “เอ็งกอ” อีกหนึ่งคณะที่อำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี และต่อมาในปี พ.ศ. 2488 จึงเกิดคณะ “เอ็งกอ” ศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี และถือว่าเป็นคณะ “เอ็งกอ” ที่ใหญ่ที่สุด มีการแสดงที่โดดเด่นที่สุดในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นคณะที่มีการแสดงต่อเนื่องมากกว่า 60 ปีแล้ว การแสดงมีองค์ประกอบที่สวยงามด้วย เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย โดยเฉพาะการแต่งหน้านักแสดง ด้วยสีสันท ลวดลาย ที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบเก่าดั้งเดิมกับรูปแบบสมัยใหม่ เทคนิคในการใช้สีก็มีความสดใสคงทนไม่มีผลข้างเคียงต่อนักแสดง และยังเป็นคณะที่มีการแสดงอันน่าตื่นตาตื่นใจกับจังหวะ แสง สี เสียง อันตระการตา นอกจากนี้ผลการศึกษา “เอ็งกอ” : สีสันท ลวดลาย สู่การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ยังทำให้ทราบถึงความสำคัญด้านกิจกรรม ที่สามารถทำให้ชาวชุมชนในเมืองอุดรธานีมีความรัก ความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยมีสื่อกลาง คือ วัฒนธรรมการแสดง “เอ็งกอ” ซึ่งปัจจุบันถือว่าเป็นวัฒนธรรมการแสดงอย่างหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด และเป็นความภาคภูมิใจอย่างมากให้แก่ชุมชน ซึ่งคณะ “เอ็งกอ” ศาลเจ้าปู่-ย่า ยังได้รับการเชื้อเชิญให้ไปแสดงตามจังหวัดต่างๆ อยู่เป็นประจำ นอกจากจะเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมเก่าแก่ของชาวจีนแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่แนวคิดที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับ หลักคิด “ขงจื้อ” ที่ว่าด้วยความกตัญญู ความเสียสละ และความสามัคคี แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ด้วย ดังนั้นการศึกษานี้จึงเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญต่อการนำไปสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ที่มุ่งเน้นแสดงออก

ถึงความงาม ผ่านสีสัน ลวดลาย อันปรากฏบนใบหน้านักแสดง “เอ็งกอ” เพื่อเป็นการ ย้ำเตือนถึงคุณค่า เอกลักษณ์ ซึ่งไม่ว่าจะผ่านกาลเวลามาเนิ่นนานเพียงใดสิ่งที่สั่งสม กันมาอย่างยาวนานจากบรรพบุรุษนี้จะยังคงอยู่สืบไป

คำสำคัญ: เอ็งกอ, สีเส้น, ลวดลาย, การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

Abstract

The objective of this study was to study the background of “Eng Kor” of the Pu-Ya Shrine. Udon Thani Province To study the colors of the “Eng Kor” pattern, Chao Pu-Ya Shrine Udon Thani Province And to create paintings The tools used for data collection consisted of observational interviews. Researchers have used the theory of cultural diffusion. Concepts of cultural adaptation theory; And aesthetics theory To be used for analysis The study found that “Eng Kor” was first performed in Thailand around 1937-1942 by the Nakhon Sawan Shrine Committee. Which at the same time there was another group of “Eng Kor” in Phanat Nikhom district Chonburi Province, and later in the year 2488, the group “Enggor”, Chao Pu-Ya Shrine. Udon Thani Province And considered to be the largest “Engo” group It has the most outstanding performances today. This is because it is a group that has been performing continuously for more than 60 years. Clothing Especially the performer makeup with colors and patterns that blend between old and modern styles. Techniques for using colors are bright, durable and have no side effects on performers. It is also a group that has a spectacular show with a spectacular rhythm of light and sound. In addition, the results of the study “Engko”: Colors and Patterns to the Creation of Painting. Also made aware of the importance of activities

That can make people in the city of Udon Thani have love Unity The medium is the acting culture “Eng Ko”, which is now considered one of the province’s unique performance culture. And is a great pride to the community, where the group “Eng Kor”, Chao Pu-Ya Shrine Also received invitations to perform in various provinces On a regular basis In addition to promoting the ancient culture of the Chinese people It is also a dissemination of the concept that is connected with the concept of “Confucius” on gratitude, sacrifice and unity. To young people as well Therefore, this study is a major inspiration for the creative process of painting. Which focuses on the expression of beauty through the colors and patterns that appear on the face of the performer “Eng” in order to remind of the unique value that no matter how long time has passed, what has been accumulated from this ancestors will still Persist

Keywords: Eng Ko, Color, Pattern, creation of paintings

บทนำ

ชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอย่างมั่นคงถาวรในประเทศไทยซึ่งนับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและได้รับความสะดวกในการประกอบอาชีพ ทำให้จีนเข้ามามากขึ้น ชาวจีนยึดมั่นในประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมของตนอย่างเคร่งครัด ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดเป็นความสามัคคีในหมู่ชาวจีน โดยอาศัยกิจกรรมทางสังคม ทั้งทางพิธีกรรมในเทศกาลสำคัญของจีน กิจกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าแห่งการร่วมมือและช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน จนกลายเป็นหลักสำคัญของชุมชนชาวจีนในประเทศไทย และมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวจีน ไม่ว่าจะเป็นด้านการประกอบอาชีพ ด้านจิตใจ ลักษณะดังกล่าวเป็นอัตลักษณ์ที่เด่นชัดของชาวจีน ทั้งนี้ยังรวมถึงวัฒนธรรมการแสดงหรือที่เรียกกันว่า “อุปรากรจีน” คือ การแสดงที่

ประกอบไปด้วยผู้แสดง, นักขับบรรเลงดนตรีด้วยเครื่องดนตรีให้เสียงหลายๆ ชนิดผสมผสานกัน, เนื้อหาการแสดง (ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และพงศาวดารจีน), ชุดที่สวมใส่ในการแสดง, การแต่งหน้าด้วยสีสันทวยงามเป็นอัตลักษณ์เฉพาะชนชาติจีน เช่น จิวโนมณฑลต่างๆ ละครเวที่จีนโบราณ และเอ็งกอ (ที่มีเนื้อหาเกี่ยวพันเชื่อมโยงกับตำนานการกู้ชาติ) (สุรัชย์ วิสุธากุล, 2559) โดยเฉพาะเนื้อหาการแสดง “เอ็งกอ” ได้อ้างอิงประวัติศาสตร์ช่วงสำคัญช่วงหนึ่งว่า เมื่อแปดร้อยปีมาแล้วราชอาณาจักรจีน ในรัชสมัยพระเจ้า “ซ้องหยินจงฮ่องเต้” เกิดโรคระบาดพรากชีวิตผู้คนไปเป็นอันมาก พระเจ้าซ้องหยินจงฮ่องเต้ ทรงโปรดให้ อังชิน ขุนนางตำแหน่งไทอวย เดินทาง ไปอัญเชิญ นักพรวิเศษจาก เตียฮี้เจ็งเซียนซือ ณ สำนักวัดเขา เกาเล่งซัว มาช่วย หลังจาก อังชิน บรรลุหน้าที่แล้ว ระหว่างทางขากลับ อังชิน ผ่านตำแหน่งแก่งแห่งหนึ่ง สลักชื่อไว้ว่า ตำนกขังปิตางด้วยความกระหายใคร่รู้ จึงแกะยันต์ที่ติดอยู่หน้าแก่งทิ้งและเปิดเข้าไปดูโดยพลการ ทันทีทันใดนั้นเอง ก็มีควันสีดำพวยพุ่งออกมาทางประตูลอยขึ้นไปอยู่บนอากาศแล้วแตกกระจายแปดทิศ แก่งจีนนี้กักขังดวงจิตของทหารที่ถูกร้ายถึง 108 คน ดาวชื่อ “เทียมกั้งแซ” มีจำนวน 36 และดาวชื่อ “ตีลัว” มีจำนวน 72 รวมเป็น 108 ดวง ซึ่งนั่นก็คือ ดวงจิตดวงวิญญาณของทหารที่ถูกร้ายถึง 108 คน หลังจากที่ถูกปลดจากการจองจำอย่างยาวนานก็ทำให้ดวงจิต 108 แยกย้ายกันไปเกิดมีอาชีพและฐานะทางสังคมแตกต่างกันไป และหลังจาก พระเจ้าซ้องหยินจงฮ่องเต้ สวรรคตแล้วการเมืองการปกครองเริ่มเสื่อมทรามลงทุกทีในราชสำนักและวงการขุนนางมีแต่ขุนนางฉ้อโกง อำมาตย์มารกดขี่ข่มเหงราษฎรสังคมก็ปั่นป่วนวุ่นวายมีใครยาวสาวได้สาวเอาถ้วนทั่วได้รับความทุกข์ทรมาน ทำให้เหล่าโจรเหลียนซันโป 108 รวมตัวกัน เกิดเป็นกลุ่มนักสู้แห่งเขาเหลียงซาน จากตำนานพงศาวดารจึงกลายมาเป็นการแสดงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนของชนชาติจีน แฝงคุณธรรม ความซื่อสัตย์ การเสียสละ ความรักใคร่สามัคคีกันของกลุ่มชน (จิรวัดน์ พิระสันต์, 2556)

“เอ็งกอ” เป็นการแสดงเพื่อสะท้อนถึงเรื่องราวของการต่อสู้และการร่วมแรงร่วมใจกัน ในการต่อต้านกวาดล้างพวกกบฏกับขุนนางฉ้อโกง ดังนั้นเมื่อมีแนวทางร่วมกันแล้วคนกลุ่มนี้จึงคิดการแสดงขึ้นมาชุดหนึ่งให้มีความแตกต่างกันกับการแสดง

ที่เป็นชุดจีวรหรือการแสดงอื่นๆ ที่คั่งขึ้นในประเทศจีน การแสดงดังกล่าวจึงเป็นการแสดงแบบใหม่และกลายเป็นปฐมบทแห่งการกำเนิดชุดการแสดงนี้และเรียกขานว่า “เอ็งกอ” (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2550) การแสดงเหล่านี้คนกล้าได้แต่งกายด้วยชุดรัดกุม เหมือนทหารที่กำลังออกศึกในรูปแบบการแสดงมีการเต้นการตีไม้ สร้างความเร้าใจให้ผู้ชมขณะเดียวกันก็ทำให้ทหารฝ่ายกบฏและขุนนางกังฉินทั้งหลายต่างก็เพลิดเพลินไปกับการแสดง ส่วนประชาชนที่อยู่ในเมืองที่ทราบข่าวและเป็นพวกเดียวกันก็ได้เตรียมข่อนมิด ข่อนดาบ นานาอาวุธไว้ให้พวก “เอ็งกอ” เมื่อการแสดงเริ่มต้น ทุกคนต่างสนใจที่จะชื่นชมสนุกสนาน เมื่อการแสดงได้ล่วงเลยมาพอสมควรแล้วบรรดาผู้กล้าทั้งหลายที่แสดง “เอ็งกอ” ได้เปลี่ยนมาเป็นคณะกู้เมืองและสามารถจับพวกกบฏขุนนางกังฉินได้ ประชาชนในเมืองจึงกลับคืนมาสู่ความเป็นอยู่ที่ดีที่มีความสุขอีกครั้ง เหล่านักรบ “เอ็งกอ” กลุ่มนี้จึงเป็นตำนานที่สำคัญในพงศาวดารของจีน ซึ่งคนจีนแต่จิวนำศิลปะชนิดนี้มาจากบ้านเกิดแล้วมาสอนให้ลูกหลานหลายชั่วคนแล้ว ตัวแสดงแต่งหน้าตามแบบฉบับดั้งเดิม เมื่อก่อนมีแต่ผู้ชายแต่ต่อมามีนักแสดงผู้หญิงด้วย ตามตำนาน “นักร้องแห่งเขาเหลียงซาน” ใช้เค้าโครงจากวรรณคดีจีนเรื่อง “ซ้องกั๋ง” ซึ่งเป็นวรรณคดีร้อยแก้ว มีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องเรียงเรียงขึ้นเป็นเรื่องราวที่ยืดยาวมี มีรสชาติยิ่งนักแต่ ชื่อโนอัน เขียนไว้เพียงเจ็ดสิบบทหลังกว่านจง ลูกศิษย์ของ ชื่อโนอัน จึงได้เรียบเรียงเขียนต่อจนจบเสร็จสมบูรณ์ กว่านจง คือ ผู้รจนาเขียนนิยายเรื่องสามก๊กอันลือชื่อนั่นเอง ซ้องกั๋ง เรื่องนี้จึงถือว่าเป็นฝีมือครูและเป็นแบบอย่างของสุดยอดอมตะพงศาวดารของจีนและของโลกอย่างสามก๊ก อีกทีหนึ่ง (จิรวัฒน์ พิระสันต์, 2556)

ด้านสีส่น ลวดลายการแต่งหน้านักแสดง จะมีความคล้ายคลึงกับการแต่งหน้านักแสดงจีวรแต่ถ้าใช้ชุดการแต่งหน้าของจีวรมาแต่งจะไม่นิยม เนื่องจากแบ่งพบบนใบหน้าที่ทาจะเป็นอย่างดิมิราคาแพง ดังนั้น “เอ็งกอ” มักจะใช้แบ่งนํามาวดให้เป็นเนื้อเดียวกันและผสมน้ำเพื่อทาบนใบหน้าที่ของนักแสดง เฉดสีหลัก ได้แก่ สีแดง สีน้ำเงิน สีดำ สีเขียว จะขายเป็นหลอดใน 1 ชุด (สุชาติ พงศ์กิตติวิบูลย์, 2554) ลวดลาย สีส่นที่ปรากฏบนใบหน้าจะเน้นไปที่สีแดง ดำ ขาว เขียว น้ำเงินเป็นหลัก ซึ่งเฉดสีเหล่านี้ก็ถือว่าเป็นเฉดสีหลักในความนิยมของชาวจีนอยู่แล้ว ซึ่งลวดลายสีส่น

ต่างๆ เหล่านี้จะมีแบบแผนมาจากลายโบราณ แต่ปัจจุบันนี้มีการออกแบบเพิ่มเติม ขึ้นมามายหลากหลายแบบตามแต่ใครจะชอบแบบไหน ทิศทางการโยงเส้นสาย ใดๆ ก็แล้วแต่ความพอใจ นอกจากนี้ยังมีการนำเอกลักษณ์จากสีสันทน ลวดลายจาก “เอื้องกอ” ไปปรับประยุกต์ใช้ในกิจกรรมต่างๆ หรือนำไปออกแบบต่อยอดสู่การผลิต เป็นบรรจุภัณฑ์ ของที่ระลึก ป้ายโฆษณา หรือแม้กระทั่งนำไปเป็นสัญลักษณ์ทางคติ ความเชื่อก็มี (สุชาติ แสงทอง และคณะ, 2559) ปัจจุบันความนิยมในการชมการแสดงอุปรากรจีนต่างๆ โดยเฉพาะ “เอื้องกอ” ได้ลดน้อยลงไป ซึ่งความถดถอยดังกล่าวนี้ก็เพราะส่วนหนึ่งมีผลจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในสังคมสมัยใหม่ที่เจริญรุ่งเรืองทางวัตถุมีสถานให้ความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ มากมาย ตามแบบวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาในสังคมไทยมาอย่างช้านาน (ถาวร สิกขโก, 2550) ในบางพื้นที่ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งด้านประวัติศาสตร์ชุมชน และชาวชุมชนได้ร่วมกันจัดตั้ง “คณะเอื้องกอ” ขึ้นมาทั้งนี้ก็เพื่อให้การแสดงนี้เป็น ดั่งกุศโลบายที่สอดแทรกเนื้อหาด้านความสามัคคี ความดี คุณธรรม การช่วยเหลือผู้ด้อยกว่าที่ตกทุกข์ได้ยาก และเป็นการดำรงคงไว้ซึ่งมรดกที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้ไม่ให้ลบเลือนหายไป (มาลินี ดิลกพานิช, 2553) โดยมีหลายหน่วยงานทั้งทาง ภาครัฐและโดยเฉพาะเอกชนได้เล็งเห็นถึงการแสดงอุปรากรจีนขึ้นมามากกว่าแต่ ก่อน การแสดง “เอื้องกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี จึงได้กลับฟื้นคืนมา มีชีวิตอีกครั้งโดยมีการตั้งเป็นชมรม เป็นสโมสรภายในหน่วยงานในโรงเรียนหรือจาก การรวมกลุ่มจัดกิจกรรมทางโซเชียล เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นความท้าทายและ เป็นความพยายามอย่างมากในการที่จะช่วยกันดำรงอนุรักษ์ไว้ซึ่งการแสดงที่เป็นมรดก ตกทอดมาจากบรรพชน เพราะเนื้อหาในการแสดง “เอื้องกอ” นั้นล้วนแล้วแต่เป็นการ ปลุกฝังเรื่องความกตัญญู ความดี ความอดทน อันเป็นคุณธรรมสูงสุดและเป็น แนวทางที่ดีแก่ลูกหลานสืบไป (ภิญโญ นิโรจน์, 2555)

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “เอื้องกอ” : สีสันทน ลวดลาย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความเป็นมา เพื่อศึกษา สีสันทน ลวดลาย ของการแสดง “เอื้องกอ” คณะศาลเจ้าปู่ย่า จังหวัดอุดรธานี และเพื่อ สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยใช้ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม, แนวคิด

ทฤษฎีการปรับตัวทางวัฒนธรรม เพื่ออธิบายถึงรากเหง้าแหล่งกำเนิด พัฒนาการ และการผสมผสานที่เชื่อมโยงถึง ความเปลี่ยนแปลงของการแสดงอุปรากรจีน “เอ็งกอ” ในยุคปัจจุบัน และทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ของ “โบมการ์เด็น” เพื่ออธิบายวิเคราะห์ความงามของสีสัน ลวดลายบนใบหน้านักแสดง “เอ็งกอ” สุดท้าย เพื่อเป็นประโยชน์แก่การสังเคราะห์ข้อมูลที่วิจัยศึกษาทั้งหมดสู่การสร้างสรรคเป็น ผลงานจิตรกรรม โดยนำแรงบันดาลใจจากสีสัน ลวดลายที่ระบายลงไปบนใบหน้า ของนักแสดง “เอ็งกอ” มาถ่ายทอดเป็นผลงานจิตรกรรมแบบเหมือนจริง ที่มุ่งเน้น แสดงออกถึงความงาม ผ่านจังหวะเส้น สี รูปร่าง รูปทรง จากนักแสดง “เอ็งกอ” เป็นหลัก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาความเป็นมา สีสันและลวดลาย “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี
- เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ที่แสดงออกถึงแนวคิด แรงบันดาลใจ และรูปแบบ ที่ได้จาก “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

“เอ็งกอ” : สีสัน ลวดลาย สู่การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นมาของ “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี เพื่อศึกษา สีสัน ลวดลาย “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี และเพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ที่แสดงออกถึงแนวคิด แรงบันดาลใจ และรูปแบบ ที่ได้จาก “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีขอบเขตพื้นที่วิจัยที่คณะ “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงอุปรากรจีน “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี ทั้งด้านความเป็นมา ด้านสีสัน ลวดลาย รวมถึงทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยผู้วิจัยเลือกนำมาให้ข้อมูลนี้แล้วแต่เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และยังเป็นผู้ที่คลุกคลีช่วยเหลือ บุกเบิก และผลักดันการแสดงเอ็งกอ คณะศาลเจ้าปู่-ย่า เมืองอุดรฯ ให้มีความมั่นคงดัง

ปรากฏในปัจจุบันนี้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ ประกอบด้วย คณะกรรมการสมาคมฯ, นักแสดง เอ็งกอ, ช่างระบายสี (สีสัน ลวดลาย) และผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทีมงานสำรวจ ของคณะฯ, ผู้ชม รวมถึงผู้ที่สนใจในการแสดงเอ็งกอที่ได้พบเห็นหรือรับทราบข่าวสาร ผ่านทางการสื่อสารต่างๆ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสังเกตการณ์ แบบสัมภาษณ์ (มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง) แล้วรวบรวมนำมาวิเคราะห์ตามกรอบการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีการแพร่กระจายทาง วัฒนธรรม, แนวคิดทฤษฎีการปรับตัวทางวัฒนธรรม และทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ แล้วนำเสนอโดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

“เอ็งกอ” : สีสัน ลวดลาย สู่การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ผู้วิจัยได้ วิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนามที่ได้จาก แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้นำมาสู่การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผลการศึกษา พบว่า

ความเป็นมาของอุปการจัน “เอ็งกอ” คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุดรธานี

คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดอุดรธาณีนั้น เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลักที่เป็น ประชากรในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และยังคง อัตลักษณ์ในความเป็นจีนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ กลุ่มพ่อค้าคนจีนในจังหวัด อุดรธานีส่วนมากเป็นคนจีน “แต้จิ๋ว” ได้เข้ามาตั้งหลักปักฐานประกอบอาชีพค้าขาย ชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญเพื่อลี้ภัยจากสงครามที่เกิดขึ้นในประเทศจีน แต่ด้วยความขยัน ประหยัด อดทนและรักในทางค้าขาย จึงทำให้ชาวจีนอพยพมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามลำดับ ในปีพุทธศักราช 2436 พลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวง ประจักษ์ศิลปาคม ทรงย้ายที่ตั้งกองบัญชาการมณฑลลาวพวน มาที่บ้านเดื่อหมาก แฉ่ง ทรงสร้างบ้านแปลงเมืองจนเกิดความเจริญจากหมู่บ้านชนบทจนเป็นชุมชนการค้าขนาดใหญ่โตกลายเป็นเมืองอุดรธานี และต่อมาได้ยกฐานะเป็นจังหวัดอุดรธานี ในราวปี พ.ศ.2442 คุ้มวงฮอง, คุ้มฮะ และอึ้งเกียเปา ชาวจีนกลุ่มแรกๆ ได้นำสินค้า อุปโภค บริโภค จากกรุงเทพฯ เดินทางไปค้าขายตามหัวเมืองต่างๆ ของประเทศไทย จนในที่สุดก็ได้ตั้งหลักปักฐานที่จังหวัดอุดรธานี เปิดร้านค้าขายของเบ็ดเตล็ด บริเวณ

ที่เรียกกันในอดีตว่า “ตลาดเก่า” (ปัจจุบันคือ บริเวณสี่แยกชลประทาน ถนนอุดรคูขภู) จากนั้นชาวจีนอีกกลุ่มหนึ่ง คือ เฮ่งย่งเซ่ง, เตียฮ่งฮั่ว, ฮ้วนเกี, เตียเม่งเซ่ง ฯลฯ และอีกหลายท่านได้ติดตามมาค้าขายที่ตลาดเก่า จนกลายเป็นชุมชนชาวจีนแห่งแรก ในจังหวัดอุดรธานีปัจจุบันยังปรากฏร่องรอยของความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนชาวจีนยุคแรก จากตัวอาคารเก่าหลังสุดท้ายอายุกว่า 100 ปี ของคูล้งฮะ ที่ “ตลาดเก่า” ไว้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์

นอกจากนั้นยังได้รวมตัวกันก่อตั้ง 11 ชมรมตระกูลแซ่ และด้วยความสามัคคีปรองดองกันนี้ จึงนำไปสู่แนวคิดของการสร้างกิจกรรมเพื่อเป็นสิ่งบันเทิง และเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจในยามคิดถึงบ้านเกิด ผู้นำในหมู่ชาวจีนขณะนั้นจึงได้ทำการรื้อฟื้นการแสดง “เอ็งกอ” ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ศิลปะการแสดง “เอ็งกอ” จังหวัดอุดรธานี ประยุกต์ใช้ในกระบวนแห่เฉลิมฉลอง ซึ่งนิยมแต่งหน้าทาปากและตีระฆาะเคาะไม้ ตัวแสดงแต่งตัวเป็นนักรบกองโจรในวรรณกรรมจีนโบราณ โดยการแสดงในระยะแรกนั้นได้รับการฝึกสอนจาก “ซินแซ” ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างมากจากจากหัตนนครสวรรค์ 2 ท่าน โดยหนึ่งในนั้น คือ ท่าน คอซัว ได้วางรากฐานการแสดง “เอ็งกอ” ที่ติดตัวท่านมาจากเมืองจีน ซึ่งเมื่อก่อนที่ท่านจะเดินทางมาลงหลักปักฐานที่จังหวัดนครสวรรค์ ท่านเคยเล่น “เอ็งกอ” มาก่อนที่เมืองจีน โดยบ้านเกิดเดิมอยู่ที่หมู่บ้านไถ่เวกา อำเภอโพนไถ่ จังหวัดแต้จิ๋ว ประเทศจีน ซึ่งปัจจุบันรูปแบบการแสดง “เอ็งกอ” จังหวัดอุดรธานี ก็ยังคงเอกลักษณ์การแสดงไว้ได้อย่างสมบูรณ์เฉกเช่นเดียวกับในอดีต สมยศ พิริยะ ดำรงตำแหน่งกรรมการ การจัดงานฉลองศาลเจ้าปึงเถ่ากง-ม่า รุ่นที่ 60 (สัมภพณ 9 ธันวาคม พ.ศ.2562) จากประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าปู่-ย่า ยังไม่สามารถหาหลักฐานในระยะการก่อตั้งที่เป็นข้อมูลสรุปอย่างชัดเจนได้ เพียงแต่อาศัยจากการบอกเล่าของกลุ่มพ่อค้าชาวจีนรุ่นเก่า (รุ่นบุกเบิก) ที่เล่าสืบมาว่าประมาณว่าก่อกำเนิดขึ้นในราวๆ ปี พ.ศ.2488 โดยกลุ่มพ่อค้าชาวจีนในจังหวัดอุดรธานี และได้ทำการแสดงมาอย่างต่อเนื่องนับแต่นั้นมา

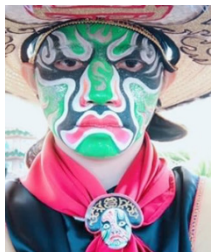
ภาพประกอบที่ 1 คณะเอ็งกอศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี ในอดีต

จากการศึกษาความเป็นมาของการแสดงอุปรากรจีน “เอ็งกอ” ของศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี จึงพอที่จะสรุปได้ว่า การแสดง “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี ได้ถือกำเนิดเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการสร้างศาลเจ้าปู่-ย่า เมืองอุดรธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2488 แต่การแสดงอย่างเป็นทางการหรือการแสดงแบบเต็มรูปแบบ โดยมีการจัดเป็นขบวนเข้าร่วมกับขบวนแห่เจ้าปู่-ย่า แห่สิ่งทอนั้นเกิดขึ้นในปี พ.ศ.2498 หรือประมาณ 10 ปี หลังจากสร้างศาลเจ้าปู่-ย่า นับถึงเวลานี้ก็กว่า 60 กว่าปีแล้ว

ลีลัน ลวดลาย “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี

การแสดงอุปรากรจีน “เอ็งกอ” เป็นการแสดงความบันเทิงที่มีบทบาทสำคัญต่อกิจกรรมด้านต่างๆ ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีของศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี การแสดง “เอ็งกอ” มีความโดดเด่นทางด้านท่วงท่าของการรำร่า สะท้อนการต่อสู้อันเป็นลักษณะของผู้เข้มแข็ง รวมถึงอัตลักษณ์หนึ่งเดียวของศิลปะการแสดงอันเด่นชัดโดยเฉพาะด้านศิลปะในการพรำหน้าด้วยลีลัน ลวดลายที่โดดเด่นอันเป็นรูปแบบที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งลักษณะของลีลัน ลวดลาย บนใบหน้านักแสดง “เอ็งกอ” จากการศึกษาค้นคว้าในพื้นที่วิจัยพบว่า ลีลัน ลวดลายอันเป็นรูปแบบและแบบแผนที่ทางคณะ “เอ็งกอ” ศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี ที่ใช้อยู่สำหรับการเขียนลายหน้า หลักๆ มี 4 ตัวที่เป็นผู้นำจะไม่มีเปลี่ยนแปลง จะเขียนแบบต้นฉบับ ส่วนตัวแสดงอื่นๆ จะเขียนคละๆ กันไป ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว ซึ่งการเขียนหน้า 4 ตัวผู้นำหลัก (มีหนวดเครายาว หรือเคราตุย) มีลักษณะจากลวดลายดั้งเดิมและการนำไปใช้จริงดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะสีสันทดลยตัวผู้นำแบบดั้งเดิม (เคราอุย) แบบที่ 1 ถึง 4 และ
การนำไปประบายจริง

แบบที่	ต้นแบบดั้งเดิมของสีสันทดลย (ตัวผู้นำ)	การนำไปใช้จริง
1		
2		
3		
4		

ตารางที่ 2 รูปแบบสีสันทวดลายดั้งเดิมอื่นๆ ที่ปัจจุบันยังคงนิยมอยู่ และการนำไป
ระบายจริง

แบบดั้งเดิมอื่นๆ ของสีสันทวดลาย	การนำไปใช้จริง

จากการศึกษาความงามของสีสัน ลวดลาย จึงพอที่จะสรุปได้ว่า การใช้สีสัน ลวดลาย ที่เป็นแบบแผนจากอดีตนั้น ยังพบเห็นได้อยู่ในเหล่าบรรดานักแสดง “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี โดยเฉพาะในตัวแสดงคราอุย (ครายาว) ที่ยังคงชัดเจนอยู่ นอกจากนี้ยังมีการใช้สัระบายแบบ “บอดี้เพ้นท์” (Body Paint) ที่มีคุณสมบัติพิเศษหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความคงทน (ต่อน้ำและเหงื่อ) มีให้เลือกหลายเฉดสี และยังเป็นสีที่มีความสดใสอย่างมาก ระบายง่ายขั้นตอนไม่ซับซ้อน และไม่มีผลข้างเคียงต่อผู้แสดง “เอ็งกอ” ต่างจากอดีตที่สัระบายต้องมีการเตรียม การรองพื้น ไม่มีความคงทน และยังเสียเวลาในการแต่งหน้าค่อนข้างนาน เฉดสีมี น้อยและยังเลดูไม่ค่อยสดใสอย่างกับสีแบบ “บอดี้เพ้นท์” อย่างไรก็ดีตามแม้จะมีการ เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากทางด้านการใช้เทคนิคต่างๆ เข้ามา โดยเฉพาะทางด้าน เทคนิคการระบายสีใบหน้า แต่ทางคณะดำเนินงานศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี ก็ไม่ได้ละทิ้งรูปแบบอันเป็นรากเหง้าจากอดีตไป โดยรายละเอียดต่างๆ ในการแสดง “เอ็งกอ” จากอดีตยังคงสานต่อสืบทอดอยู่อย่างเหนียวแน่นมั่นคงเสมอมา

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ที่แสดงออกถึงแนวคิด แรงบันดาลใจ และรูปแบบ ที่ได้จากสีสัน ลวดลายบนใบหน้านักแสดงเอ็งกอ

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในครั้งนี้ เป็นการนำผลจากการศึกษาศึกษา มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นแสดงออกถึงความงามจากสีสัน ลวดลาย ที่ระบายลงไปบนใบหน้าของนักแสดง “เอ็งกอ” คณะศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัด อุดรธานี โดยมีแนวทางการสร้างสรรค์เป็นแบบเหมือนจริง โดยใช้เทคนิคสีน้ำมันบน ผ้าใบเป็นหลักในการสร้างสรรค์ ซึ่งผลการสร้างสรรค์มีดังต่อไปนี้

แรงบันดาลใจ แนวความคิดและผลงานจิตรกรรม

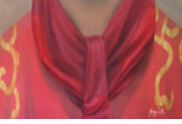
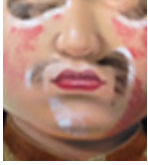
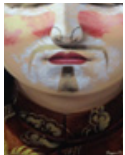
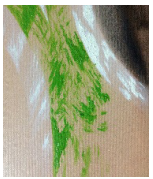
การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมจากการศึกษา เรื่อง...“เอ็งกอ” : สีสัน ลวดลาย ผู้การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อที่จะแสดงออก ถึงความงาม โดยอาศัยการผสมผสานหลอมรวมกันอย่างลงตัวของทัศนธาตุทางด้าน ศิลปะที่สำคัญหลายอย่าง ได้แก่ เส้น สี พื้นผิว ร่องรอย รูปทรง ซึ่งทั้งหมดอยู่ใน รูปลักษณะหลักเพียงหนึ่งเดียว คือ ปรากฏอยู่บนใบหน้านักแสดง “เอ็งกอ” โดยผู้วิจัย ได้จัดวางองค์ประกอบของผลงานโดยเน้นความเป็นเอกภาพ ซึ่งผลงานจะเน้นที่ภาพ

ใบหน้าขนาดใหญ่ แล้วสร้างจังหวะให้เกิดความงามจากจังหวะจากเส้น สี และการ ปาดป้ายอย่างฉวัดเฉวียนด้วยเฉดสีต่างๆ ของเทคนิคสีน้ำมัน โดยเป็นการระบาย ลักษณะซ้อนชั้นสีทีละชั้น จนทำให้เกิดน้ำหนักแสงเงาและปริมาตร จากนั้นจึงจะ ทำการระบายสีในขั้นสุดท้าย แบบที่ระบายจริงบนใบหน้านักแสดง จากนั้นก็ปาด แล้วเช็ดสีออก เพื่อให้เกิดร่องรอยพื้นผิวชั้นสีที่หลุดลอกออกไป (สีสัน ลวดลาย “เอ็งกอ”) และนอกจากนี้การสร้างสรรคผลงานยังได้สะท้อนแนวความคิดหลัก (Concept) เพื่อสื่อถึงคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีงาม โดยเฉพาะการสร้าง ค่านิยมแก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ให้ได้เล็งเห็นคุณค่าและเกิดความรัก ความหวงแหน พร้อมเป็นกำลังสำคัญในอนาคตที่จะช่วยผลักดันให้การแสดง “เอ็งกอ” รวมถึงมรดกทาง วัฒนธรรมอื่นๆ ของบรรพบุรุษชาวจีนไม่ให้สูญหายไป โดยกระบวนการก่อนที่จะได้ มาซึ่งผลงานจิตรกรรมมีดังนี้ 1.วิเคราะห์ภาพต้นแบบ (การลดทอน สร้างใหม่ให้ผล งานจิตรกรรมมีลักษณะเฉพาะตนมากที่สุด) 2.การร่างภาพ (sketch) 3.การทดลอง เทคนิคทางจิตรกรรม 4.การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรม ซึ่งผลงานจิตรกรรมทั้งหมด 7 ผลงาน ที่ได้สร้างสรรคขึ้นภายใต้แนวความคิดดังกล่าว มีดังนี้

ตารางที่ 3 ภาพร่าง ผลงานจริงและรายละเอียดในผลงาน

ภาพร่าง (Sketch)	ภาพผลงานจริง 7 ผลงาน	รายละเอียดในผลงาน
	 ขนาด 70x90 cm. สีน้ำมันบนผ้าใบ	
	 ขนาด 60x80 cm. สีน้ำมันบนผ้าใบ	

ตารางที่ 3 ภาพร่าง ผลงานจริงและรายละเอียดในผลงาน (ต่อ)

ภาพร่าง (Sketch)	ภาพผลงานจริง 7 ผลงาน	รายละเอียดในผลงาน
	 ขนาด 100x120 cm. สีน้ำมันบนผ้าใบ	
	 ขนาด 60x80 cm. สีน้ำมันบนผ้าใบ	
	 ขนาด 70x90 cm. สีน้ำมันบนผ้าใบ	
	 ขนาด 120x150 cm. สีน้ำมันบนผ้าใบ	
	 ขนาด 150x180 cm. สีน้ำมันบนผ้าใบ	

จากการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม จากแรงบันดาลใจในการศึกษา เรื่อง...“เอ็งกอ” : สีสน ลวดลาย สู่การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม จึงพอที่จะสรุปได้ว่า การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในครั้งนี้เป็นการสร้างสรรค์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานจากการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร งานวิจัย การเก็บข้อมูลภาคสนาม (พื้นที่วิจัยจริง) โดยเริ่มตั้งแต่ศึกษาความเป็นมา สีสน ลวดลาย ของคณะ “เอ็งกอ” ศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี โดยผลการศึกษาทั้งหมดผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมอย่างเป็นระบบแบบแผน ซึ่งยึดโยงกับกรอบการวิจัยและเป้าหมายการศึกษาอย่างชัดเจน ดังนั้นผลงานจิตรกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนทั้งหมดจำนวน 7 ชิ้นนี้ จึงเป็นผลงานที่มีความงาม มีความเป็นเฉพาะตัว นอกจากนี้ยังสามารถสะท้อนได้ถึง การผสมผสานทางวัฒนธรรมในแต่ละผลงานได้อย่างชัดเจนด้วย (เพศ วัย และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่ไม่ได้มีเชื้อสายจีน) โดยอาศัยรูปร่าง รูปทรง เส้น สี พื้นผิวร่องรอย ผสานกับการสร้างจังหวะที่กลมกลืน และความขัดแย้ง จนเกิดการหลอมรวมเป็นเอกภาพที่สุดในผลงานจิตรกรรม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “เอ็งกอ” สีสน ลวดลาย สู่การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาถึงความเป็นมาของการแสดง “เอ็งกอ” โดยเฉพาะคณะ “เอ็งกอ” ศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานีเป็นหลัก เพื่อให้ได้ทราบถึงความเป็นมา โดยมีกลุ่มพ่อค้าชาวจีนจังหวัดอุดรธานีเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดขึ้น ซึ่งจากอดีตถึงปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหาการแสดงที่ได้มีการสอดแทรกเนื้อหาใหม่ ตลอดจนการสอดแทรกคุณธรรมตามหลักคำสอนจาก “ขงจื้อ” เข้าไปด้วย และยังมีการเพิ่มเติม แสง สี เสียง สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าไป (เปรียบประหนึ่งให้มีความตื่นเต้นและมีความสนุกสนาน ดังการชมภาพยนตร์) เข้าไปในชุดการแสดง ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจแก่ผู้ชม นอกจากนี้จุดเด่นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การระบายสีสน ลวดลาย บนใบหน้านักแสดง (มีการใช้สีแบบบอดี้เพ้นท์) ซึ่งปัจจุบันมีการนำสีสน ลวดลายใหม่ๆ มาใช้

ในการแสดงมากขึ้น แต่ก็ยังยึดมั่นอยู่กับรูปแบบดั้งเดิมอยู่ ชนิดของสีที่นำมาระบาย ก็เป็นสี “บอดีเพ้นท์” ซึ่งมีความคงทน ไม่เป็นอันตรายต่อผิวของนักแสดง และยังมีคุณสมบัติสามารถสะท้อนแสงได้ดี โดยเฉพาะเมื่อต้องทำการแสดงในยามค่ำคืนก็จะมีแสงไฟส่องสว่างของเวทีออกมาเพิ่มขึ้น **ด้านการสร้างสรรค์เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานสำคัญของการวิจัย และมีความเชื่อมโยงกับประเด็นศึกษา** โดยมุ่งแสดงออกถึงความงาม และอารมณ์ความรู้สึกถึงคุณค่า ความเป็นอัตลักษณ์สำคัญของการแสดง “เอ็งกอ” ซึ่งส่งผ่านมาจากบรรพบุรุษชาวจีนโพ้นทะเลอพยพ ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่โดดเด่นของชาวจีน และยังเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความรัก ความผูกพันต่อบ้านเกิดที่ตนพลัดพรากจากมา นอกจากนี้ยังแทนค่าความหมายทางจิตวิญญาณอันยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่นของลูกหลานชาวจีนในปัจจุบัน ผลงานจิตรกรรมที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นนี้จึงเป็นสิ่งย้ำเตือนถึงความพยายามที่จะทำให้ “เอ็งกอ” ได้อยู่คู่กับชาวจีนและอยู่คู่กับชุมชน สังคมไทยตลอดไป ซึ่งทั้งหมดจากการศึกษาจะผ่านกระบวนการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีหลักได้แก่ ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ แนวคิดทฤษฎีการปรับปรนทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

- องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของคณะ “เอ็งกอ” ศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี สามารถทำให้เราเข้าใจในคุณค่า และเป้าหมายของการถือกำเนิดขึ้นได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นความสำคัญของความเป็นมาจึงเป็นสิ่งแรกที่ผู้ศึกษาจะต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก

- องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสีสัน ลวดลาย ของคณะ “เอ็งกอ” ศาลเจ้าปู่-ย่า จังหวัดอุดรธานี มีความสำคัญไม่เพียงแต่ทำให้เราทราบถึงลักษณะพิเศษต่างๆ ที่ปรากฏอยู่บนใบหน้านักแสดงเท่านั้น แต่ยังทำให้เราทราบถึงความเปลี่ยนแปลงและค่านิยมในปัจจุบัน นอกจากนี้สีสันลวดลายยังสามารถที่จะต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

- การแสดงอุปรากรจีนในแผ่นดินไทย ยังมีอีกหลากหลายรูปแบบ หลากหลายเนื้อหาที่น่าสนใจ ให้นำมาศึกษาต่อยอดแนวคิดใหม่ๆ และยังสามารถนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาต่อยอดในแง่มุมอื่นๆ โดยเฉพาะที่เชื่อมโยงกับ ประวัติศาสตร์ สังคม การเมืองได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จิรวรรณ พิระสันต์. (2556). รายงานการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะการแสดง
 ฮ่องกงกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จังหวัดนครสวรรค์.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ถาวร สิกขโก. (2550). จี๊วหรืออุปรากรจีน อีกหนึ่งภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมของ
 ชาวจีนกับชาวไทยที่มีมาเนิ่นนานนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน.
 นครสวรรค์ : ก.ปั่นมณี.
- ภิญโญ นิโรจน์. (2555). เล่าขานตรุษจีนปากน้ำโพ. นครสวรรค์ : สำนักงาน
 ศิลปวัฒนธรรม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มาลินี ดิลกพาณิชย์. (2553). อุปรากรจีน (จี๊ว). กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา.
- สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์. (2554). การสืบทอดสื่อพื้นบ้านฮ่องกงเพื่อเสริมสร้าง
 อัตลักษณ์ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี.
 ชลบุรี : ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชาติ แสงทอง และคณะ. (2559). 100 ปี วิถีปากน้ำโพ ประวัติศาสตร์ความเป็น
 มาของจังหวัดนครสวรรค์. ปัตตานี : สถาบันวัฒนธรรมศึกษาวิทยาลัยพัฒนา
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สุรัช วิสุธากุล. (2559). ศตวรรษแห่งศรัทธาตรุษจีน 100 ปี สืบสารประเพณีแห่ง
 จ้าวพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ. นครสวรรค์ : วิสุทธิ์การพิมพ์.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2550). วิถีจีน-ไทยในสังคมสยาม. กรุงเทพฯ : มติชน.